

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

■ cărți

Artwińska, Anna - Tippner, Anja: *The Afterlife of the Shoah in Central and Eastern European Cultures: Concepts, Problems, and the Aesthetics of Postcatastrophic Narration*. Routledge. 2021. 382 p. doi.org/10.4324/9781003050544

Volumul intitulat „Viața de apoi a Shoah-ului în culturile Europei Centrale și de Est” reprezintă o colecție de eseuri scrise de filologi din Germania, SUA și Europa Centrală de Est. Analizele abordează modalitățile specifice de reprezentare a Shoah-ului și a efectelor sale secundare, precum și a legăturii acestuia cu alte evenimente de catastrofă din regiune. Articolele folosesc conceptul de „postcatastrofă” pentru înțelegerea culturilor – încurcate și conflictuale – ale memoriei în literaturile și artele postsocialiste care se ocupă de evenimente, fenomene și evoluții care refuză să rămână în trecut și continuă să modeleze percepțiile societăților de astăzi în Europa de Est.

Bărbulescu, Ana - Cazan, Marius: *Vă implor, Domnule Mareșal! Petiții și documente cu și despre evreii deportați în Transnistria (1941-1944)*. București: Editura Institutului Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel” - Polirom, 2021. 288 p.

Volumul tratează un subiect până în prezent neabordat de specialiștii Holocaustului din România. Ca urmare a deportării evreilor în Transnistria, autoritățile române de la nivel central și regional încep să primească încă din decembrie 1941 o corespondență susținută din partea familiilor și a apropiaților celor deportați. Acest tip de corespondență este din ce în ce mai răspândită pe măsură ce situația dramatică din Transnistria devine cunoscută și informații despre deportați ajung în țară. Volumul oferă publicului 117 petiții trimise autorităților române de evreii deportați sau de rude ale acestora. Narațiunile întâlnite în aceste petiții surprind arbitrarul acțiunilor de deportare, condițiile extreme din Transnistria, ansamblul de argumente folosit de către petenți, rețelele socio-economice și de corespondență ale deportaților. În același timp, rezoluțiile de pe marginea petițiilor și documentele elaborate de autorități ca reacție la acestea arată care sunt mecanismele de decizie și de control utilizate de statul român pentru gestionarea situației evreilor deportați în Transnistria. Cea mai mare parte a documentelor sunt inedite, ele fiind puțin cunoscute și deloc analizate de către specialiști. Dincolo de interesul specialiștilor, miza acestui volum constă și în recuperarea unor povești și destine individuale rămase necunoscute la 80 de ani de la debutul deportărilor în Transnistria.

Mai multe informații găsiți pe pagina web a editurii, [aici](https://www.aici.ro).

Furtună, Adrian-Nicolae - Turcitu, Claudiu: *Sclavia romilor și locurile memoriei - album de istorie socială / Roma slavery and the places of memory - Album of social history*. Centrul de Cercetări Culturale și Sociale „Romane Rodimata”, 2021.

Albumul cuprinde documente de arhivă referitoare la sclavia romilor transcrise integral din alfabetul chirilic în alfabetul latin, articole din presa vremii, cu anunțuri de vânzare a unor sclavi, documente din perioada dezrobirii și locuri ale memoriei. Lucrarea reprezintă un demers de conservare a memoriei sclaviei, aducând în fața cititorului o istorie vie, cu implicații până în prezent.

Harward, Grant T.: *Romania's Holy War. Soldiers, Motivation, and the Holocaust*. Cornell University Press, 2021. 360 p.

„Războiul Sfânt al României” demontează mitul larg răspândit conform căruia România a fost un membru reticent al Axei în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Corectând această eroare, autorul arată că, din aproximativ 300.000 de evrei care au pierit în România și în Ucraina ocupată de către armata română, peste 64.000 de persoane au fost, de fapt, uciși de soldații români. În plus, armata română a condus o campanie brutală în Ucraina ocupată de germani, campanie care s-a soldat cu moartea a mii de prizonieri de război, partizani și civili sovietici. Investigând de ce soldații români au luptat și au comis astfel de atrocități, Harward susține că ideologia puternică – un amestec de naționalism, religie, antisemitism și anticomunism – le-a susținut motivația. Analiza este bazată pe documente militare, periodice contemporane, jurnale și memorii ale soldaților, investigații ulterioare privind crimele de război și interviuri recente cu veterani.

Mai multe informații găsiți pe pagina web a editurii, [aici](#).

Račius, Egdūnas - Müssig, Stephanie - Akgönül, Samim - Alibašić, Ahmet - Nielsen, Jørgen S. - Scharbrodt Oliver (coord.): *Yearbook of Muslims in Europe*. Brill, 2021.

Volumul reprezintă o resursă esențială pentru analiza dinamicii populațiilor musulmane din Europa. Conținând cercetări actualizate din patruzeci și șase de țări europene, rapoartele oferă cunoștințe cumulative despre tendințele și evoluțiile în curs ale musulmanilor din diferite țări europene. Fiecare nou volum raportează cele mai actuale informații disponibile despre țările vizate, oferind o imagine de ansamblu, anuală, asupra datelor statistice și demografice, asupra problemelor de actualitate aflate în dezbateră publică, schimbărilor care au loc în rețelele transnaționale, în legislație și în politicile interne ale statelor respective, și asupra principalelor activități în organizațiile și în instituțiile musulmane. YME oferă un cadru relevant pentru cercetări originale și constituie în același timp o sursă de referință valoroasă pentru oficiali guvernamentali, ONG-uri, jurnaliști, decidenți politici și instituții de cercetare conexe. Raportul pentru România a fost elaborat de către Adriana Cupcea (cercetător ISPMN).

Mai multe informații găsiți pe pagina web a editurii, [aici](#).

Șeulean, Paul - Weber, Albert - Stegmann, Natali - Suveica, Svetlana (eds.): *Deutsche Parlamentarierreden in Zwischenkriegsrumänien. Protokolle aus dem Abgeordnetenhaus und dem Senat (1919-1940)*. Frank&Timme, 2021. 798 p.

Volumul reunește 107 discursuri selectate din sutele de declarații făcute de către membrii minorității germane în Parlamentul României din 1919 până 1940. Textele traduse în limba germană documentează activitățile politice ale germanilor din România după unificarea regiunilor lor de baștină cu România: eforturile lor de integrare, angajamentul lor față de drepturile minorităților și drepturile civile, contribuțiile lor la dezvoltarea economiei și a statului de drept. Volumul oferă, de asemenea, dovezi istorice importante cu privire la radicalizarea și destrămarea treptată a societății multiculturale a României Mari spre sfârșitul anilor 1930.

Pentru mai multe informații accesați pagina web a editurii, [aici](#).

■ reviste, articole

Chiruța, Ionuț: The Representation of Roma in the Romanian Media During COVID-19: Performing Control Through Discursive-Performative Repertoires. *Front. Polit. Sci.* 2021/3. doi.org/10.3389/fpos.2021.663874

Articolul investighează narațiunile mass-mediei în legătură cu evoluția infectării COVID-19 în rândul comunităților de romi din România. Studiul de caz a fost făcut pe Țândărei, oraș care la începutul anului 2020 a fost larg raportat în presa română. Trezită de aflulul de etnici romi reveniți din Europa de Vest, mass-media românească și-a extins acoperirea prin narațiuni și descrieri de tip senzational cu privire la ilegalitățile și criminalitatea acestei minorități. Discursul mass-mediei a marcat minoritatea etnică romă drept răspunzătoare pentru răspândirea virusului. Constatările studiului indică faptul că mass-media s-a concentrat mai întâi pe exploatarea senzationalismului evenimentelor în care au fost implicați romii. În al doilea rând, mass-media a folosit o logică de polarizare pentru a sprijini autoritățile în acapararea controlului asupra pandemiei și a crizei sistemului de sănătate din România.

Breazu, Petre - Machin, David: Using humor to disguise racism in television news: the case of the Roma. *Humor*, November 2021. doi.org/10.1515/humor-2021-0104

În societatea „post-rasială” rasismul pe față a devenit inacceptabil și, prin urmare, tinde să apară pe căi mai ascunse. În această lucrare, ca parte a unui proiect mai amplu privind reprezentările mass-media ale romilor, analizăm rolul umorului în știrile de televiziune românești care relatează despre recompensele financiare ale cerșetoriei. Folosind metodele analizei de discurs autorii argumentează că prin umor este realizată o recontextualizare a situației romilor, transformând situația lor reală de sărăcie și marginalizare socială într-o relatare hazlie a eșecului cultural, a incompetenței, a prostiei și a metodelor calculate de a face bani.

Nastasă-Matei, Irina: Transnational Far Right and Nazi Soft Power in Eastern Europe: The Humboldt Fellowships for Romanians. *East European Politics and Society: and Cultures*, Vol 35, Issue 4, 2021. doi.org/10.1177/0888325420937791

Studentii și cercetătorii străini în Germania au devenit, după 1933, un instrument al propagandei naziste. Cei care au primit sprijin financiar de la germani, cum ar fi beneficiarii burselor Humboldt, au fost compromiși și mai mult. Acest articol analizează rolul jucat de către bursele Humboldt în transferul politic și ideologic dintre Germania nazistă și România. Lucrarea își propune să re Creeze profilul studenților români și influența bursei asupra dezvoltării lor politice și ideologice pentru a stabili modul în care aceasta a funcționat ca instrument de propagandă nazistă. De-a lungul anilor 1930, numărul tinerilor români care urmau să studieze și să cerceteze în Germania a crescut considerabil, în timp ce sprijinul financiar pe care l-au primit a devenit semnificativ – inclusiv un număr mai mare de burse Humboldt. Tendința aceasta arată nu numai că Germania a avut un interes deosebit în dezvoltarea relațiilor sale cu România, ci și că România a pornit pe o cale de radicalizare de extrema dreaptă, studenții și tinerii devenind simpatizanții Germaniei naziste și uneori membri ai Gărzii de Fier. Bursierii români Humboldt au fost instrumentalizați politic de cel de-al Treilea Reich: s-au angajat în activism politic de extrema dreaptă, au fost influențați în profesia și scrierile lor de ideologia nazistă și uneori chiar au ajuns să ocupe diferite posturi birocratice sau diplomatice românești.

Sendroiu, Ioana - Levi, Ron - Hagan, John: Legal Cynicism and System Avoidance: Roma Marginality in Central and Eastern Europe. *Social Forces*, November 2021. doi.org/10.1093/sf/soab125

Bazat pe un sondaj al gospodăriilor de romi și ne-romi din douăsprezece țări din Europa Centrală și de Est, articolul analizează măsura în care cadrul interpretativ denumit „cinism juridic” este legat de evitarea instituțiilor sociale utile. Astfel, cercetările existente privind cinismul juridic sunt extinse pe contactele indivizilor cu instituții potențial utile în reducerea inegalităților. Concluzia principală este că interacțiunea dintre cinismul juridic și evitarea sistemului oferă explicații referitoare la cauzele inegalității și a dezavantajului minoritar în sute de orașe din Europa Centrală și de Est: cinismul juridic și evitarea sistemului reproduc inegalitatea durabilă.

■ despre buletinul informativ Noutăți

Scopul proiectului este colectarea și difuzarea informațiilor despre lucrările științifice recent apărute în domeniul cercetării minorităților naționale din România, respectiv evenimentele de importanță majoră din această arie. Lucrările științifice și evenimentele incluse în acest buletin

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România
octombrie - noiembrie 2021

informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea buletinului informativ sunt rugați să ne contacteze la adresa: centru.doc@ispmn.gov.ro.